

РІШЕННЯ
спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Одеса, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування на підставі прилюдного захисту дисертації «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні» за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

27 жовтня 2023 року

Лиховідова Ірина Едуардівна, 1989 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила в 2011 році Одеський інститут підприємництва та права за спеціальністю «Правознавство», у 2020 році закінчила Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за спеціальністю 28 «Публічне управління та адміністрування».

З 2019 року до цього часу працює в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку на посаді провідного спеціаліста відділу моніторингу та нагляду в Одеській області управління моніторингу та нагляду у регіонах Департаменту нагляду за станом корпоративного управління та корпоративними фінансами, м. Одеса. Загальний стаж роботи становить одинадцять років.

Дисертацію виконано в Національному університеті «Одеська політехніка», м. Одеса.

Науковий керівник - Ровинська Катерина Ігорівна, кандидат наук з

державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», доцент кафедри державознавства, права та європейської інтеграції Інституту публічної служби та управління.

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України та 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав:

1. Ровинська К.І., Лиховідова І.Е. Розвиток державних гарантій корпоративного управління в умовах функціонування ринку віртуальних активів в Україні / Державне управління: удосконалення та розвиток : електронне наукове видання Дніпровського державного аграрно-економічного університету. № 11. 2021. – с. 1 – 10. *(Наукове фахове видання України (Категорія "Б"))*.

URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2376>

2. Лиховідова І.Е. Державні гарантії корпоративного управління в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні / Věda a perspektivy: Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín. Praha, České republika: Scientific Perspectives. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 6 (13) 2022. – str. 34 – 50. *(Періодичне наукове видання Чехії (Мультидисциплінарний міжнародний журнал))*.

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/1796>

3. Лиховідова І.Е. Сутність державних гарантій корпоративного управління в системі публічного управління / Теоретичні та прикладні питання державотворення : електрон. наук. фах. вид. / ГО "Асоц. дослідн. держ. упр.", ГО "Одес. ін-т соц. технол." – Одеса, 2022. – Вип. 27. – с. 46 – 53. *(Наукове фахове видання України (Категорія "Б"))*.

URL: <http://taais.oridu.odessa.ua/article/view/276795>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Марущак Володимир Петрович, доктор наук з державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», завідувач кафедри державознавства, права та європейської інтеграції Інституту публічної служби та управління.

Підтримав дослідження Лиховідової І.Е. та окремо вказав на актуальність дослідження, послідовність здобувача у викладенні теоретичного матеріалу, високий рівень обґрунтування висновків дослідження. Тема роботи, мета і завдання сформульовані коректно, науково обґрунтовано та виважено.

Обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації забезпечені побудовою адекватної структурно-логічної схеми дослідження, за якою кожен наступний розділ чи підрозділ органічно пов'язаний з попереднім і доповнює його та професійним вирішенням здобувачкою низки наукових, поставлених завдань в дослідженні, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження – розробка наукових положень та практичних рекомендацій щодо формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні в умовах діджиталізації публічного управління та адміністрування. Це знайшло відображення в структурі, основних положеннях роботи, сформульованих авторкою та науковою новизною отриманих результатів. Висновки до розділів та загальні висновки дисертації є достатньо обґрунтованими, а пропозиції мають практичну значущість. Оформлення дисертації виконано з дотриманням чинних вимог.

Зробив висновок, що робота, є самостійним та завершеним науковим дослідженням, зміст якого відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» на підставі прилюдного захисту дисертації. Дисертаційна робота відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам Постанови Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор Лиховідова Ірина Едуардівна, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

2. Миколайчук Микола Миколайович, доктор наук з державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», професор кафедри публічного управління та регіоналістики Інституту публічної служби та управління.

Оцінюючи в цілому позитивно подане до захисту дисертаційне дослідження, вказав на окремі дискусійні положення дисертації та висловив наступні зауваження та пропозиції:

1. В цілому, підтримуючи авторську концепцію держави-гаранта та дослідження механізму забезпечення держаних гарантій корпоративного управління за методом від загального до спеціального, доцільно було б починати аналіз з державної політики у різних сферах (інвестиційної, економічної, соціальної, ін.), що допомогло б класифікувати гарантії за цим критерії та визначати конкретні інструменти державних гарантій корпоративного управління.

2. У науковій новизні дослідження вперше запропоновано поняття «державних гарантій корпоративного управління», яке досліджується та обґрунтовується у підрозділі 1.1. Сутність та генезис державних гарантій корпоративного управління в системі публічного управління (с. 46). Авторка проаналізувала ґрунтовну наукову, довідникову та нормативну літературу, проте, на жаль, не звертається до розділу 4 Цивільного кодексу України (гарантія). У цьому розділі окрім поняття гарантії (в розумінні цивільного законодавства) встановлені інші складові моделі гарантії. Значення такої моделі гарантії у приватному праві є концептуальним та цінним для порівняння та

подальшого вибудовування публічної (державної) моделі гарантій, зокрема у корпоративному управлінні.

3. У своєму дослідженні І.Е. Лиховідова розглядає та обґрунтовує цілі сталого розвитку України, як складову державних гарантій корпоративного відповідальності за впровадження та дотримання яких взяла на себе держава. Доцільно було б детально показати зв'язок між цілями сталого розвитку, корпоративним сектором економіки та державою як гарантом який забезпечує реалізацію зазначених цілей у корпоративному секторі та управлінні.

Висловлені зауваження відтворюють творчий характер роботи, суттєво не впливаючи на загальну позитивну оцінку дослідження І. Е. Лиховідової та характеризують значну складність досліджуваної проблематики.

Зробив висновок, що дисертаційна робота Лиховідової Ірини Едуардівни «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні» є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання, має теоретичну і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування.

На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Лиховідової І.Е. на тему: «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні», відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затверджену Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Лиховідова Ірина Едуардівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

3. Піроженко Наталія Вікторівна, кандидат наук з державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Інституту публічної служби та управління.

Оцінюючи в цілому позитивно подане до захисту дисертаційне дослідження, вказала на окремі дискусійні положення дисертації та висловила такі зауваження і пропозиції:

1. В обґрунтування системи державних гарантій корпоративного управління дисертантка розглядає та наводить елементи, складові, засади (с.59), підкріплюючи авторське бачення системи моделлю механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні (додаток Г). На наш погляд, дискусійним вбачається кореляція елементів та складових (у деяких випадках авторка зазначає «засади»). Вказана позиція, на наш погляд, дисертації потребує уточнення та додаткового обґрунтування.

2. У роботі авторка справедливо акцентує увагу на проблемі та необхідності закріплення окремого механізму гарантій з боку держави корпоративних прав та управління територіальних громад, як спеціальних об'єктів в системі публічного управління та адміністрування, з метою підвищення інвестиційної привабливості (с. 122). Визначає критичну залежність розвитку громад від інвестиційної привабливості, яка досягається за рахунок впровадження належних стандартів корпоративного управління. Проте пропозиції з можливості вирішення цієї проблеми не було надано у дослідженні.

3. Розглядаючи державно-приватне партнерство як складову механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління, авторка навела ґрунтовний аналіз теоретично-наукового обґрунтування місця та значення цього інструменту державного гарантування (с.275). На жаль, чи то закордонний досвід, чи то український, не був приведений, що дещо зменшує практичну значущість цього висновку.

4. Лиховідова І.Е. влучно та обґрунтовано досліджує ряд інструментів корпоративного управління, які мають підпадати під державне гарантування та

забезпечення, проте ще не запроваджені у відповідні системи. Мова йде про комплаєнс політику (с. 104), про медіацію (с. 241), про ризик орієнтований підхід (с. 259) – усі ці складові, безумовно, є певним чином новими для вбудовування в механізм забезпечення державних гарантій корпоративного правління, а тому потребують більш детального та конкретного визначення свого місця. Візуалізація їх у механізмі, на наш погляд, була б доречна.

Але усі зазначені зауваження жодною мірою не знижують загальної позитивної оцінки представленого дисертаційного дослідження. В роботі на високому науковому рівні розглянуто складні історико-правові проблеми, обумовлені темою дослідження, і висуваються цікаві наукові гіпотези та пропозиції.

Зробила висновок, що дисертаційна робота Лиховідової Ірини Едуардівни «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління» є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання, має теоретичну і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування. На підставі вищезазначеного можна констатувати, що дисертаційна робота Лиховідової І.Е. на тему: «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні», відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Лиховідова Ірина Едуардівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

4. Орлова Наталія Сергіївна, доктор наук з державного управління, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, професор кафедри публічного управління та адміністрування.

Підтримала роботу та зазначила, що повністю погоджується із зауваженнями, пропозиціями та думками, які були висловлені. Зазначила, що наукові положення, висновки та рекомендації дисертації мають достатнє теоретичне, методологічне та емпіричне обґрунтування. Це обумовлене великою кількістю проаналізованих здобувачем джерел, апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях, а також використанням сучасних загальнонаукових і конкретно-наукових методів дослідження. Тема дисертації є актуальною, її структура є добре продуманою, а матеріал викладений логічно та послідовно. Отримані в роботі наукові результати в сукупності розв'язують важливу наукову проблему публічного управління. Робота виконана на високому теоретико-методологічному рівні, є цілісною та завершеною.

В цілому, позитивно оцінюючи отримані результати дисертаційного дослідження Лиховідової І.Е., підкреслюючи їх наукову та практичну цінність, водночас вказала на деякі зауваження та дискусійні положення, зокрема:

1. Зазначені в роботі теоретичні доробки авторки щодо тлумачення функцій держави – як гаранта потребують більш глибокого визначення з точки зору філософсько-правового підходу, який би допоміг визначити основні ознаки держави, як суб'єкта спроможного приймати на себе відповідальність за забезпечення належних стандартів корпоративного управління в Україні та побудови належних правовідносин (розділ 1).

2. Досліджуючи організаційну складову системи надання державних гарантій на сторінці 55 доречним було б виокремити та охарактеризувати «гарантуючі» повноваження кожного з перелічених суб'єктів в механізмі забезпечення державних гарантій корпоративного управління, щоб покращило розуміння функцій органів публічної влади.

3. У підрозділі 2.3 «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні в умовах діджиталізації» І.Е. Лиховідова визначає віртуальну складову у механізмі державних гарантій корпоративного управління (с. 179-206). Потребує більш чіткого обґрунтування

авторське бачення «віртуальної складової» наданого механізму щодо її змісту та сутності відповідно сучасним засадам електронного врядування України.

4. Обґрунтована дисертанткою модель механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні відображає загальну концепцію дослідження. Проте рис.1.2. (Додаток Г), на якому зазначається ця модель не містить суб'єкти механізму державних гарантій корпоративного управління про яких йдеться мова на с.54 у роботі. Також, бажано було б визначитися у намаганнях авторки на рис.1.2. відобразити «моделювання системи державних гарантій корпоративного управління» чи запропонувати саме «механізм забезпечення державних гарантій корпоративного управління» в Україні.

5. Дослідження ґрунтується на значній кількості даних, таблиць, інфографіків та інших додатків, на які авторка посилається у тексті, проте не завжди приділяє необхідної уваги поясненням та розкриттю суті додатку, що може призводити до зменшення цінності поданої інформації та обґрунтування наукової позиції (наприклад, додаток Р та додаток С). Проте, цінність цих позицій є вкрай важлива для предмету дослідження та могла б бути більш детально обґрунтовано з метою виокремлення критеріїв для подальшої класифікації моделей державних гарантій корпоративного управління в Україні.

6. У двох розділах роботи (розділ 1 та розділ 2) забагато матеріалу щодо досвіду зарубіжних країн у розвитку державних механізмів впливу та захисту корпоративного управління в цих країнах відповідно. Було б доцільним систематизувати цю інформацію, формалізувати та зробити висновки щодо реальності та можливостей впровадження такого досвіду в Україні, особливо у воєнний період та після.

Наведені міркування не впливають на високу оцінку дослідження І.Е. Лиховідової, не знижують його наукової та практичної цінності. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на привернення уваги дисертантки до важливих аспектів наукової проблеми.

На підставі вищезазначеного опонент констатував, що дисертаційна робота Лиховідової Ірини Едуардівни «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні» є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що вирішує важливе науково-прикладне завдання, має теоретичну і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування. Всі наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, розроблено автором особисто. Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки, рекомендації та пропозиції обґрунтовано автором самостійно, на підставі особистих досліджень та в результаті проведеного аналізу відповідного законодавства, а також опрацювання максимальної кількості джерел нормативно-правових джерел та емпіричного матеріалу.

Вищезазначене дозволяє зробити загальний висновок про те, що дисертаційна робота Лиховідової І.Е. на тему: «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні», повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою КМУ від 12.01.2022 № 44, а її автор – Лиховідова Ірина Едуардівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

5. Бобровська Олена Юріївна, доктор наук з державного управління, Університет митної справи та фінансів, професор кафедри економіки та соціально-трудових відносин.

Висловилась в порядку дискусії щодо зроблених у висновку зауважень:

1. Досліджуючи процес розвитку формування системи корпоративного управління автор зазначає, що «на певному етапі міжнародне співтовариство було змушене вдатися до вироблення єдиних норм і стандартів». В

продовження цього автор визначає кодекси та стандарти у організаційній складовій механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні (рис. 1.2, рис.1.3, Додаток Г). На наш погляд, доцільно було б зазначити назву таких стандартів та кодексів для розуміння про які саме йде мова та можливість ознайомлення із ними.

2. У підрозділі «2.3. Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні в умовах діджиталізації» вважаємо за необхідне розкриття поняття та сутності діджиталізації, бо з поданого матеріалу підрозділу вбачається, що автор до цього процесу відносить усі процеси, які також дотичні до цифровізації та віртуалізації.

3. У підрозділі «3.2. Розвиток форм державних гарантій корпоративного управління в Україні з урахуванням закордонного досвіду» Лиховідова Ірина визначає, аналізує та обґрунтовує ряд форм державних гарантій корпоративного управління, проте, враховуючи на те, що дане обґрунтування є авторським поглядом та не є загально уявним, то доречно було б представити вищезазначені форми у схематичному вигляді, наприклад, таблиці, за критерієм визначених у другому розділі складових механізму (організаційна, правова, віртуальна та ін.).

4. Суттєвим доробком могло б стати пропозиції щодо забезпечення системи державних гарантій корпоративного управління після скасування правового режиму воєнного стану в Україні, враховуючи проаналізований механізм забезпечення державних гарантій корпоративного управління у крайні визначальні періоди та умови (Covid-19, діджиталізація, правовий режим воєнного стану).

Втім, вищезазначені зауваження не впливають на високий ступінь оцінки дослідження І.Е. Лиховідової та ніяким чином не зменшують його наукової і практичної цінності. Висловлені побажання мають характер обговорення і спрямовані на звернення уваги дисертанта на ще не вивчені аспекти наукової проблеми.

Наукові тези, висновки і рекомендації у дисертації мають відповідне теоретичне, методологічне і емпіричне обґрунтування. Це обумовлено великою кількістю джерел, що були проаналізовані дослідником, а також підтверджено апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях і використанням сучасних загальнонаукових і специфічних наукових методів.

Тема дисертації є актуальною, її структура добре розроблена, і матеріал викладений логічно та послідовно. Отримані наукові результати в роботі в сукупності вирішують важливу наукову проблему. Робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівні, вона є цілісною та завершеною.

Отже, з огляду на актуальність теми дисертації, обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизну та практичну цінність, повноту викладення в наукових публікаціях, відсутність порушень академічної доброчесності, опонент вважає, що дисертаційна робота Лиховідової Ірини Едуардівни «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні» є цілісним, самостійним і завершеним науковим дослідженням. Вона вирішує важливе науково-прикладне завдання і має як теоретичну, так і практичну цінність у галузі публічного управління та адміністрування. Усі наукові результати, представлені у дисертаційній роботі, були розроблені автором особисто. Сформульовані наукові положення, висновки, рекомендації та пропозиції були обґрунтовані автором самостійно на основі власних досліджень і аналізу відповідного законодавства. Авторка також опрацювала максимальну кількість джерел нормативно-правового характеру та емпіричного матеріалу для підтвердження своїх наукових висновків.

Таким чином, на основі вищевикладеного можна констатувати, що дисертаційна робота Лиховідової І.Е. на тему: «Формування механізму забезпечення державних гарантій корпоративного управління в Україні», повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, які затверджені наказом МОН України від 12.01.2017 № 40 зі змінам і доповненнями,

внесеними наказом МОН України від 31.05.2019 № 759 та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, який затверджено постановою КМУ від 12.01.2022 № 44., а її автор – Лиховідова Ірина Едуардівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Результати

«За»

5 (п'ять) членів ради,

відкритого голосування:

«Проти»

не має членів ради,

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Лиховідовій Ірині Едуардівні ступінь доктора філософії з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Голова

спеціалізованої вченої ради

Володимир МАРУЩАК